

Meemikuvasta lehtipisteisiin – Skrolli-lehden tarinaa 2012–2022

9.9.2022

Mikko Heinonen

mikko.heinonen [at] alasinmedia.fi

Kielenkääntäjä, freelance-toimittaja, retropeliharrastaja

Skrolli-lehden vastaava päätoimittaja

“Ajatuksena on palauttaa näkyville sellainen innostunut harrastuneisuus, joka on markkinavoimien myllerryksessä painunut maan alle.”

– Ville-Matias Heikkilä syyskuussa 2012

Mikrobitti-lehden merkitystä varhaiselle suomalaiselle tietokonekulttuurille on vaikea yliarvoida. Etenkin 1980-luvulla se oli lähes yksinomainen lähde kotikäyttöön tarkoitettuja mikrotietokoneita ja niiden ohjelmistoja koskevalle tiedolle, ja valtaosalla 1960- ja 1970-luvuilla syntyneistä harrastajista oli jonkinlainen suhde julkaisuun. Maineikkaat toimittajat ja vaikuttajat, kuten edesmennyt **Jyrki Kasvi**, peliarvostelijaveteraanit **Niko Nirvi** ja **Jukka O. Kauppinen** ja jopa Nokian johtoon sittemmin siirtynyt **Risto Siilasmaa** avustivat lehteä aikoinaan.

Uudella vuosituhannella Mikrobitti ei kuitenkaan enää ollut samanlaisessa auktoriteettiasemassa kuin aiemmin: levikki oli laskenut huippuvuosien 100 000 kappaleesta noin kolmannekseen. Ulkopuolisenkin oli helppo havaita, että internetin kasvava asema tiedonvälityksessä haastoi kerran kuukaudessa ilmestyvää lehteä tiedon välittäjänä. Mikrobitti oli jo vuonna 2004 tehnyt linjanmuutoksen yleisemmin tekniikkaa käsitteleväksi lehdeksi, ja Sanoman julkaisema Hifi-lehti liitettiin sen osaksi vuonna 2006. Vuonna 2012 tapahtui merkittävä muutos, kun lehden nimi muuttui muotoon MB ja se sai uudeksi päätoimittajakseen **Pekka Peltolan**.

Mikrobitin myllerrykset ja muutos MB:ksi herättivät laajasti keskustelua sosiaalisessa mediassa. Eräs esillä ollut mielipide oli, että Mikrobitin tarina sellaisena kuin harrastajat sen muistivat oli

viimeistään nyt päättynyt. Keskusteluun osallistui myös **Ville-Matias Heikkilä**, joka tunnetaan harrastuspiireissä paremmin nimellä **viznut**. Pitkään demoskenessä toiminut Heikkilä on tunnettu muun muassa VIC-20:lle tekemistään demoista sekä parodiaa julkaisevasta Pelulamu-sivustostaan. Yhdessä **Matti Hämäläisen** kanssa hän loi elokuussa 2012 “retrobitti”-nimisen kuvanmuokkauksen, jonka lähtökohtana oli ajatusleikki: entäpä, jos Mikrobitti ei olisi tehnyt yhtään lehtiudistusta vaan jatkaisi raportointiaan nykytietotekniikan ilmiöistä samaan tyyliin kuin 1980-luvulla. Kansijutuksi oli nostettu Raspberry Pi, josta veikkailtiin IBM PC:n voittajaa.

Kuva 1. “Retrobittissä” käytettiin Mikrobittin alkuperäistä logoa ja sisältö oli päivitetty vanhantyyllisesti vastaamaan vuoden 2012 sisältöä.

Kuva levisi nopeasti ympäri sosiaalista mediaa ja siitä heräsi välittömästi runsasta keskustelua – sekä ennen kaikkea ajatus siitä, että se voisi olla toteutettavissa ja että ihmiset halusivat tilata sen. Lehden taittaminen ja painaminen eivät 2010-luvulla enää vaatineet samanlaisia taloudellisia

panostuksia kuin vuosikymmeniä sitten, ja jopa ilmaiseksi oli saatavana ohjelmistoja, joilla julkaisun saisi toteutettua.

Kuvasta tulee totta

Heikkilä julkaisi syyskuussa 2012 kotisivuillaan tekstin, josta otin jutun alussa olevan lainauksen. Siinä kutsuttiin ideasta kiinnostuneita mukaan tekemään ”retrobitin” kaltaista julkaisua. Hänen visionaan oli, että lehden toimitusprosessi olisi mahdollisimman avoin ja sen artikkelit julkaistaisiin ensin verkossa, sitten painetussa lehdessä. Lehdestä pitäisi tehdä niin laadukas, että ihmiset haluaisivat hankkia sen joka tapauksessa.

Tässä kohtaa liityin itse mukaan lehden tarinaan, kun sivu linkattiin minulle IRC-keskustelussa. Tunsin Heikkilän ohimennen demoskenepiirien kautta, mutta emme olleet edes koskaan keskustelleet sen pitempään. Tiesin hänet kuitenkin kyvykkääksi viemään tällaista hanketta eteenpäin, joten kirjoitin sähköpostia sivulla olevaan osoitteeseen.

Olin lukenut Mikrobittiä lähes uskonnollisella hartaudella 1980-luvun loppupuolelta 90-luvun puoliväliin asti. Etenkin lehdessä julkaistuilla peliarvosteluilla oli suuri vaikutus siihen, että olin itse päätynyt kirjoittamaan arvosteluita eri verkkomedioihin 2000-luvun alussa ja jatkanut sitä sitten harrastuksena, vaikka varsinainen ansiotyöni onkin muuta. Ajatus Mikrobittiin kirjoittamisesta oli antanut sijaa muille prioriteeteille samalla kun Mikrobitin sisältö valui kiinnostuksen kohteideni ulkopuolelle, mutta Heikkilän idea nosti sen jälleen pinnalle. Parempaa kuin silloiseen Mikrobittiin kirjoittaminen olisi tietenkin kirjoittaminen lehteen, joka olisi kuin Mikrobitti parhaimmillaan.

Toinen oman osallistumiseni kannalta relevantti asia oli, että Heikkilän avauksen mukaan tarkoitus oli käsitellä myös vanhempaa tekniikkaa, vaikka mitään ”retrolehteä” uutuudesta ei haluttukaan. Olin tietyissä piireissä tunnettu jo 1990-luvulla aloittamastani vanhojen tietokoneiden, pelikonsolien ja pelien keräilystä ja etsinyt jo jonkin aikaa lisäkanavia niistä kertoville jutuille.

Koin myös aidosti, että minusta voisi olla apua idean käytännön toteuttamisen suhteen, ja halusin tarjota asiantuntemustani sekä resursseni käyttöön tässä asiassa. Liityin siis projektin IRC-kanavalle, joka tässä vaiheessa kantoi nimeä #tritti – kuten koko lehtiprojektikin. Tritti on trinääriluku, jolla voi siis olla kolme eri arvoa bitin kahden sijaan, ja nimi oli luonnollisesti valittu jonkinlaisena haasteena Mikrobitin kutsumanimelle ”Bitti”, jota MB:ksi muuttunut julkaisu ei siis

enää kokenut tarvitsevansa. Myös Heikkilän lehdelle tyyllitelemä logo muistutti hyvin vahvasti Mikrobittin noin vuosina 1984–1990 käyttämää.

Kuuluin itse siihen osaan keskustelijoita, joiden mielestä tämä sinällään hauska nimi saattaisi lopulta tuoda enemmän huonoa kuin hyvää. Mikrobittiä kustantava Sanoma tunnettiin varsin jäykkänä toimijana, joka oli muun muassa vaatinut kirjoittajiltaan yksinoikeussopimuksia. Parodia sen käyttämästä logosta voisi tuottaa lyhyellä tähtäimellä vaikeuksia tekijänoikeuksien suhteen, mutta ainakin johtaisi siihen, että lehti olisi ikuisesti ”parodiabitti”, mikä ei Heikkilän mukaan ollut suinkaan tarkoitus.

Kirjoitusalue.fi-sivulla työstetyssä dokumentissa, josta Heikkilä on tallentanut kopion osoitteeseen <http://low.fi/~viznut/tritti-latest.html>, käytiin jonkinlainen äänestys uudesta nimestä. Eniten ääniä saivat Tritin lisäksi Nollasivu ja Skrolli. Pistelasku oli varsin epätieteellinen, sillä ehdotukset saivat mm. 1337 tai 0,5 ääntä, mutta lopulta Skrolli valittiin. Nimi on virallisesti vahvistettu 9.9.2012, jolloin Heikkilän alkuperäisen kutsutekstin julkaisusta oli kulunut vain kolme päivää, joten kuhina projektin ympärillä oli todella runsasta. Ei ihme, että asioiden tapahtumisjärjestys ei näin 10 vuotta myöhemmin tule aivan täsmällisesti mieleen, vaan on nojaututtava web-sivujen historiaan.

Jäsentymistä ja myönnytyksiä

Lukuisista keskustelijoista muodostui nopeasti toimituksen ydinjoukko, johon kuuluivat Heikkilän ja itseni lisäksi muun muassa **Tapio Berschewsky, Jari Jaanto, Ronja Koistinen, Sade Kondelin, Ninnu Koskenalho, Juho Lehtinen, Toni Kuokkanen** ja **Susanna Viljanmaa**. Suuri osa tästä joukosta tapasi 23.9.2012 Helsingissä MB-lehden silloisen päätoimittajan, jonka kanssa keskustelimme ehdotuksesta tehdä Skrollista MB:n mukana jaettava liite. Vaikka projekti olisi tämän kautta toki saavuttanut tärkeän tavoitteensa – siis tuonut laajemmin harrastaja- ja tekijäkeskeistä sisältöä osaksi mediakenttää – koimme, että sillä olisi enemmän potentiaalia itsenäisenä ja riippumattomana hankkeena. Yhteisymmärryksessä kieltäydyimme kohteliaasti tarjouksesta. Sanoman kanssa tehtiin kuitenkin myöhemmin yhteistyötä julkaisemalla muutamia artikkeleita Digitoday-palvelussa, millä haettiin huomiota uudelle lehdelle.

Helsingin Kaapelitehtaalla järjestettiin lokakuussa 2012 ensimmäinen WÄRK:Fest, jonka esikuva oli Make-lehden lanseeraama Maker Faire. Tee se itse -henkinen lehti sopi esille tapahtumaan erinomaisesti, joten tavoitteeksi otettiin pienen näytenumeron koostaminen. Samoihin aikoihin

varmistui, että demoskenetapahtumia järjestänyt Alternative Party ry lähtisi rahoittamaan lehden ensimmäisen vuosikerran tuotantoa. Yhdistyksen rahastonhoitaja **Anssi Kolehmainen** tuli mukaan hoitamaan myös Skrollin taloutta – ja hoitaa tehtävää edelleen, nykyisin vuonna 2014 perustetun Skrolli ry:n kautta.

Käytännössä näytenuumerosta tuli keskeltä taitettu A3-arkki, joka tulostettiin oman työpaikkani Alasin Media Oy:n toimistolla olleella digipainokoneella (heti kun sen 6 samanaikaista paperitukosta saatiin korjattua). Tarkoitus oli herättää mielenkiintoa lehtitilauksiin, ja siinä onnistuttiin, sillä pian kävi ilmi ettei Altpartyn taloudellista tukea tarvita vaan lehti pystytään rahoittamaan tilausmaksuilla.

Näytenuumero taitettiin Adobe InDesign -työnkulussa. Pitkään oli keskustelussa, että Skrolli tehtäisiin kokonaan avoimen lähdekoodin työkaluilla, mutta käytännössä toimitus päätyi pian valitsemaan alalla yleisemmän, kaupallisen ratkaisun. Tämä laajensi käytettävissä olevien taittajien määrää ja helpotti työn jakamista. Samoin ilmainen kirjoituspalvelu hylättiin pian, koska se ei kestänyt suuria kävijämääriä, ja toimitusprosessi siirrettiin Google Driveen.

Ei pastissi, mutta tribuutti

Skrollin ensimmäinen numero ilmestyi tilaajille maaliskuun puolivälissä 2013. Sitä edelsi erittäin kiireinen ja opettavainen ajanjakso, jonka aikana lehden teko opeteltiin osin yrityksen ja erehdyksen kautta. Mukana oli kyllä monia, joilla oli taustaa myös printtimedian teosta, mutta lähes kaikki avustajat olivat ensimmäistä kertaa liikkeellä. Mitään rutiineja ei ollut muodostunut ja esimerkiksi juttujen kuvituksia jouduttiin usein etsimään tai tekemään viime hetkellä. Lehden taitto valmistui viime tingassa painon deadlinea edeltävänä yönä, ja samanlainen kaoottisuus luonnehti lehden alkuaikoja muutenkin. Neljä numeroa saatiin joka tapauksessa tehtyä, jokainen niistä ehkä aina piirun edellistä helpommin.

Ensimmäinen vuosi oli hyvin nopeaa kehitystä senkin suhteen, että toimituskunta laajeni moneen suuntaan. Pitkän uran monissa medioissa tehnyt Jukka O. Kauppinen liittyi mukaan vuoden 2013 kolmannessa numerossa. Jyrki J. J. Kasvi taas kirjoitti kolumnin numeroon 2014.2, ja samassa numerossa avustajalaatikosta löytyi ensimmäisen kerran myös **Janne Sirén**, jolla hänelläkin oli Mikrobitti-historiaa. Mikrobitin ex-päätoimittaja **Markku Alanen** oli vierailut kolumnistina jo vuoden 2013 puolella, joten ympyrä alkoi sulkeutua. Skrolli ei ollut Mikrobitin kopio, mutta tuntui houkuttelevan sen entisiä tekijöitä.

Kuin viimeisenä sinettinä lehdessä alkoi vuoden 2015 alusta ilmestyä **Harri ”Wallu”**

Vaalion sarjakuva Mikrokivikausi, joka oli lakkautettu MB-lehdestä juuri ennen sen 30-vuotisjuhlaa. Sitä ehdittiin julkaista vain vuosi, ennen kuin MB-lehden Sanomalta ostanut Alma Talent halusi taiteilijansa takaisin. Alma myös yhdisti MB-lehden ja kustantamansa MPC:n (entinen MikroPC) uudeksi lehdeksi – joka sai nimekseen Mikrobitti ja alkoi keskittyä jälleen tietokoneisiin sekä myös erilaisiin rakenteluprojekteihin. On hieman vaikea välttää ajatusta, että myös Skrollilla oli tähän jokin vaikutus.

Vakiintumista ja kansainvälisyyskokeilua

Alun kasvupyrähdyksen jälkeen Skrollin levikki tasaantui noin 2000 kappaleen tasolle ja toiminta alkoi muutenkin vakiintua. Lehden tekoon saatiin kaivattuja rutiineja, kun **Manu Pärssinen** liittyi mukaan toiseksi taittajaksi ja toimituksen yhteiseksi tahtotasoksi muodostui hiljalleen muutenkin, että lehden pitäisi olla painovalmiina virka-aikaan.

Tärkeä osa järjestäytymisessä oli myös Janne Sirénin tulo mukaan toimituksen vakiokalustoon, ensin digipäällikön ja myöhemmin toimituspäällikön tittelillä. Aiemmin Mikrobittiä avustaneena ja muun muassa Amiga-käyttäjien yhdistys Sakussa toimineena Jannesta tuli nopeasti kantava voima, joka niputti lehden kasaan ja huolehti siitä, että kaikki elementit olivat kohdallaan.

Jo tässä vaiheessa toimitus teki ensimmäisiä tunnusteluja Lehtipisteen suuntaan mahdollisuudesta saada Skrolli myyntiin kioskeihin ja marketteihin. Valitettavasti sisältöä pidettiin tuolloin ”liian nichenä” eikä asiassa päästy etenemään. Loppuvuodesta 2015 tehtiin kuitenkin toisenlainen päänavaus, kun Skrolli järjesti Indiegogo-joukkorahoituskampanjan englanninkielisen lehden painattamisesta. Sen 20 000 euron tavoite saavutettiin, mutta lopulta kohtuullisen niukasti. Englanninkielisiä numeroita ilmestyi lopulta kaksi, 2016.1E ja 2017.1E. Ensimmäistä lähetettiin joukkorahoittajille, jälkimmäinen toteutettiin kokonaan omalla kustannuksella. Numeroiden sisältö oli pääosin kerätty ja käännetty Skrollin aiemmista vuosikerroista. Tein käännöstyön valtaosin itse ”omakustannushintaan”, oikolukijana toimi **Michael Harlan Lyman**.

Kansainvälinen kokeilu oli arvokas osoitus siitä, että Skrollin (ja aivan samalla tavalla perinteisen Mikrobotin) kaltainen kaikenlaisen tietokoneasian lehti on harvinaisuus maailman mittakaavassa. Englanninkielisessä maailmassa on erikseen hyötykäyttäjien, tietokonepelaajien, retropelaajien, rakentelijoiden jne. lehdet, joten niiden kaikkien yhdistelmän myyminen oli kohtalaisen haastavaa etenkin kaukaisesta Suomesta käsin. Koko painos 2016.1E:tä myytiin käytännössä etukäteen,

mutta vuoden 2017 enkkulehtiä toimituksella on edelleen varastossa riittävästi. Niitä on jaettu sopivan tilaisuuden tullen yhteistyökumppaneille ja muutenkin markkinointimielessä.

Vetovastuu siirtyy, tyyli säilyy

Vuoden 2016 lopussa Ville-Matias Heikkilä ilmoitti luopuvansa päätoimittajuudesta, koska oli omien sanojensa mukaan enemmän projektien käynnistäjä kuin niiden ylläpitäjä. Tämä aiheutti lopulta varsin pieniä muutoksia, sillä näkemys siitä, millainen lehden tulisi olla, oli muodostunut toimituksen keskuudessa yhteiseksi. Tämän jälkeen päätoimittajan tehtävä ikään kuin jaettiin kahtia: olen itse toiminut vastaavan päätoimittajan nimikkeellä vuoden 2017 alusta, päätoimittajana taas toimi 2017–2019 Tapio Berschewsky ja vuoden 2020 alusta lukien tehtävää on hoitanut Janne Sirén.

Skrollin keskuudessa onkin alusta asti omaksuttu johtamistavaksi ”management by sudo”. Toisin sanoen, jos joku toimituksen jäsen on sitä mieltä, että jokin asia pitää tehdä, sen saa tehdä ilman sen laajempaa komiteakäsittelyä. Luonnollisesti tämän vastapuolena on, että päätöksestään on vastuussa muulle toimitukselle ja lukijoille. Olisi liioiteltua sanoa, ettei tästä ole koskaan seurannut mitään ristiriitoja toimituksen kesken, mutta se on myös kiistattoman tehokasta ja auttanut lehteä ilmestymään ajallaan. Harrastusprojektiin käytettävissä oleva aikamäärä ja motivaatio kun vaihtelevat tilanteesta toiseen, ja suhteellinen vapaamuotoisuus auttaa ottamaan kakusta sopivan kokoisen palan kussakin elämäntilanteessa.

Retrot rinnalle ja takaisin mukaan

Vuoden 2017 aikana toimituksessa käytiin paljon keskustelua siitä, millaista kohderyhmää Skrolli lähtisi jatkossa tavoittelemaan. Sinällään oikean suuntainen havainto oli, että tämän muotoisen lehden lukijamäärän huippu oli joko saavutettu tai melko lähellä, ja vaikka kyse oli harrastuksesta, mukava kasvun ilmapiiri oli ruokkinut myönteistä kehitystä jo pitempään. Tilaajamäärän piristämiseksi Skrolli oli jopa ostanut syksyllä 2016 tv-mainoksen MTV-kanavalle. Sen tulokset eivät ehkä olleet mitattavissa, mutta ainakin useampi toimituksen jäsen sai pitkäaikaisen unelmansa toteutettua.

Oma panokseni lehdessä oli alusta asti ollut juuri pelihistorian kaivelussa, jota olinkin jo toteuttanut kymmeniä sivuja jokaiseen vuosikertaan. Koska en itsekään osaa olla aloittamatta erilaisia projekteja, ja koska vastaavasti tiesin Suomen pelimuseo -hankkeen kautta retrosialle

olevan kysyntää, päätimme Jukan ja Manun kanssa ryhtyä joukkorahoittamaan vielä uuttakin lehteä, *Retro Rewindia*. Siinä missä Skrollin näkökulmaa ja lähtökohtia voi luonnehtia jopa ideologisiksi, RR:n tausta-ajatus oli että me haluamme kirjoittaa vanhoista peleistä ja, jos ostava yleisö niin haluaa, voisimme tehdä sitä enemmänkin. Kohderyhmänä eivät olleet Skrollin tapaan valveutuneet harrastajat vaan pikemminkin satunnaiset asiakkaat, jotka halusivat muistella vanhoja pelejä ja fiilistellä uutta tuotantoa vanhoille pelikonsoleille. Joukkorahoituskampanja vietiin läpi menestyksekkäästi, ja vuosina 2018 ja 2019 julkaistiin Retro Rewindin kevät- ja syysnumerot. Tilaajamäärä asettui vajaaseen tuhanteen.

Vuoden 2019 syksyllä olikin aika arvioida tilannetta uudelleen, ja totesimme että päällekkäisen tilausinfran ylläpito on melkoisen työlästä. Tilaajia oli, mutta ei tarpeeksi jotta lehteä voisi tehdä päivätyönä, ja tilaajapalvelun pyörittäminen söi myös aikaa. Näiden pohdintojen perusteella päädyimme ehdottamaan, että RR julkaistaisiin jatkossa Skrollin liitteenä, ja tämä sopi myös Skrollin tekijöille. Sopimukseen kuului, että liitteen toimituksellinen kontrolli on täysin meidän kolmen hyppysissä. Me kaikki avustamme luonnollisesti edelleen myös Skrollia, kuten teimme myös RR:n ilmestyessä itsenäisenä lehtenä.

Lehteä voi jopa ostaa!

Retro Rewindin tuoman 30 lisäsivun myötä Skrolli kasvoi paksuutta, sillä nyt tavanomainenkin numero sisälsi 100 sivua ja usein paljon enemmänkin. Kontrasti siihen, että lehden alkuaikoina lupasimme joka numeroon 64 sivua, oli melkoinen. Uskon näiden kahden seikan eli Retro Rewindin helpon lähestyttävyyden sekä Skrollin muutenkin muhkean ja monipuolisen sisällön vaikuttaneen osaltaan siihen, että Lehtipiste lämpeni vihdoinkin tiedusteluillemme ja Skrolli pääsi valtakunnalliseen irtonumeromyyntiin syksyllä 2020.

Vaikka taloudellisesti kyse ei ollut mullistavasta seikasta, eikä harrastus yhäkään muuttunut palkkatyöksi, lehtipistejakelu antoi innostuksen purskeen toimituksen ja miksei myös lukijoiden keskuuteen. Irtonumeroita oli ennen myyty eri tapahtumien lisäksi satunnaisesti muun muassa Triosoftware- ja Jimm's-liikkeissä, mutta menekki oli ollut vähäistä suhteessa tilauksiin. Lehtipisteen kautta levikki saattoi numerosta riippuen jopa puolitoistakertaistua, joten aivan uudet ihmiset löysivät Skrollin Prisman ja R-Kioskin hyllystä. Lukijakirjeitä ja juttuideoita alkoi tipahdella ennestään tuntemattomista osoitteista, mikä osaltaan lisäsi keskustelua ja mielenkiintoa julkaisun ympärillä. Samantapainen vaikutus oli sillä, kun lehdelle avattiin oma Discord-palvelin, jonne

hakeutuikin melko pian satoja käyttäjiä. Lehden alkuperäinen IRC-kanava #skrolli on muuten edelleen olemassa sekin, nyttemmin sillattuna Discordiin.

Kuva 2: Skrolli erikoisaikakauslehtien myyntihyllyssä Porin Puuvillan Prismassa syksyllä 2020. Kuva: Petri Saarikoski

Opetuksia matkan varrelta

On selvää, että Skrollin konseptissa on paljon toimivaa, jotta se on voinut ilmestyä nyt jo vuosikymmenen ajan. Sen ympärille on muodostunut harvinaisen uskollinen yhteisö, joka paitsi tilaa lehteä vuodesta toiseen, myös toimii sen myyntiedustajina eri suuntiin. Lehdessä on julkaistu myös paljon akateemisen yhteisön tuottamaa materiaalia sekä esitelty erilaisten tutkimushankkeiden tuloksia, mikä on tuonut lehdelle omanlaistaan uskottavuutta. Moni lukijoista on töissä it-alalla, jolloin lehteä tilataan myös kahvihuoneisiin ja henkilökunnan virkistykseksi. Assembly-demopartyn ja Disobey-hakkeritapaamisen kaltaisista tapahtumista on myös

muodostunut tärkeä kanava, jossa toimituksen jäsenet voivat paiskata kättä lukijakunnan kanssa. Osaston pystytys on aina työlästä puuhaa, mutta tuntuu lopulta vaivan arvoiselta.

Lehden tekeminen on kuitenkin myös oikeaa työtä, sillä noin 500 sivua asiaa vuodessa ei synny itsestään. Kuten harrastustoiminnassa yleensä, vastuu on keskittynyt hyvin tiiville ja vastuunsa tuntevalle ydinjoukolle, joka on mukana vuosikerrasta toiseen. Jo mainittujen Jannen, Ronjan, Manun, kaupallisista kontakteista vastaavan Tonin ja taloutta hoitavan Anssin lisäksi keskeisessä tehtävässä on kuvatoimittaja **Mitol Meerna**, joka hänkin on ollut mukana jo miltei alkuaajoista asti. Nuorempaa polvea toimituksessa edustaa **Jarno Niklas Alanko**, jonka huikea osaaminen etenkin tekoälyasioissa on tuonut lehteen hieman samanlaista henkeä kuin Ville-Matiaksen alkuaikojen liki legendaarisissa artikkeleissa. Heidän lisäksi toimituksessa on vuosien mittaan ollut monia muitakin, joiden panoksesta eri rintamalla projekti saa olla kiitollinen, eikä yksikään numero syntyisi ilman innokkaita lukijoita, jotka tarjoavat lehteen omia juttujaan. Osa heistä onkin myöhemmin liittynyt vakituisten avustajien joukkoon tai peräti toimitukseen, viimeisimpänä **Miika Auvinen**.

Ja kun nyt Viznutista tuli puhe, on ehkä hyvä arvioida sitäkin, miten kauas Skrolli on tullut alkuperäisen ”retrobitin” ideasta. Lopputulos on varmasti alkuperäistä visiota kaupallisempi, sillä ajatuksena oli jopa, että kaikki jutut julkaistaan verkossa ja parhaat niistä painetaan sitten lehteen, jota voi ostaa lähinnä kannatusmielessä. Hieman tätä myötäillen toimituksen Google Drive olikin pitkään täysin avoimesti verkossa tutkittavissa, mutta lopulta jouduimme toteamaan, että satunnainen välihuutelu toimitusprosessissa oleviin juttuihin ei välttämättä ole sellaista yhteisöllisyyttä mitä kaipaamme. Skrolli toimii kuitenkin perinteisen lehden lainalaisuuksien mukaisesti, eli numeroita tehdään neljä vuodessa ja niillä on täsmälliset ilmestymispäivät. Ilman tätä muun muassa Lehtipiste-yhteistyö ei edes olisi mahdollista.

Kaikissa lehdissä on temaattisesti enemmän tai vähemmän ehjiä numeroita, mutta Skrollin kohdalla tämä korostuu toisinaan tavallista enemmän. Huvikseen ja harrastuksen kannalta kirjoittavien avustajien elämässä voi sattua kaikenlaista, jonka vuoksi käytännössä ilmaiseksi tai ravintola-aterian hinnalla kirjoitettava artikkeli jääkin tauolle. Juttuja peruuntuu, niiden laajuus muuttuu ja joskus numerosta ei saadakaan sellaista kokonaisuutta kuin oli ajateltu. Tällöinkin on tehtävä myönnytyksiä ideaalien suhteen ja pyrittävä saamaan aikaan paras lehti niistä aineksista, jotka ovat käytettävissä. Tekijät tekevät, kuten sanonta kuuluu.

Erikseen yhdessä

Skrollin toimituksesta löytyy monipuolisesti erilaisia ajatusmaailmoja ja suhtautumistapoja asioihin, mutta eräs yhteen liittävä tekijä on tietynlainen pragmaattisuus: lehti ilmestyy neljästi vuodessa ja sillä siisti. Tämänkin voi nähdä osana jatkumoa, sillä Ville-Matiaksen pragmaattisuus mahdollisti aikoinaan joustamisen varsin epäkaupallisesta ideasta sen verran, että Skrollista saatiin myyntikelpoinen ja teollisesti valmistettava tuote. Mukaan haluttiin ajantasaisempia ja myös vakavampia aiheita. Vaikka tämän myötä lopputuloksen särmät varmasti hieman tylstyivätkin, säännöllisyys ja vakiintuminen ovat tehneet lehdestä paljon merkittävämmän pelurin Suomen lehtikentällä kuin alkuperäisen kaltainen zine-henkinen pienkustanne olisi voinut olla. Ja vertailun vuoksi A-lehtien 1980-luvulla julkaisema *Printti*, jolle Skrollin nimi on myös osaltaan kunnianosoitus, jaksoi ilmestyä vain nelisen vuotta.

Periksi emme sen sijaan ole antaneet esimerkiksi siinä, että Skrolli painetaan Suomessa ympäristöystävälliselle paperille – ja muun muassa lehtien muovikalvotukseen siirryttiin vasta, kun kirjapainokumppani löysi markkinoilta biohajoavan, auringonkukkaöljystä valmistetun tuotteen. Samoin yhteinen näkemys toimituksen keskuudessa on, että Skrolli on määritelmällisesti painettu julkaisu, jonka verkkonäkyvyys on toissijainen prioriteetti. Tarkoitus on tehdä sisältöä, joka kestää paperille painamisen ja johon voi palata mielekkäästi vielä useamman vuoden tai vaikka vuosikymmenenkin jälkeen.

Tunnustettava tosiasia lienee sekin, että Skrollin uskollisimmat lukijat ovat 80- ja 90-luvulla tietotekniikkaharrastuksensa aloittaneita ja nyttemmin keski-ikäistyneitä, mutta yhä innokkaita datailijoita. Tämän vuoksi olen ainakin itse sinut sen kanssa, että osa lehden sisältöä on aina myös kallellaan menneisyyteen, mutta ei nostalgiahöyryissä vaan *aika-agnostisesti* kuten sanotaan. On luonnollisesti ilahduttavaa saada viestejä ja palautetta myös muilta väestöryhmiltä, mutta auta armias sitä viestitulvaa, jos Commodorea tai Amigaa ei lainkaan mainita jossakin numerossa.

Kirjoittaja on ollut Skrollin toimituksessa mukana lehden perustamisesta lähtien ja toiminut sen vastaavana päätoimittajana vuoden 2017 alusta alkaen.

[Skrolli-lehden numeroarkisto](#)